

Skrivere for Uten grenser: Natalia Novozhilova (Russland), Najmeh Mohammadkhani (Iran), Seema Guha (India), Bliss Khaw (Kina), Lily Yulianti Farid (Japan), Anna Funder (Australia), Samah Ahmed (Sudan), Irshad Manji (Canada)

DENNE UKA: IRSHAD MANJI

Bobbys moralske mot

De er førti år siden Robert F. Kennedy ble skutt. Nå er hans tankegods mer relevant enn noensinne.

[nominasjonsvalg] Det var noe poetisk og skremmende, eller kanskje begge deler, da Barack Obama ble Demokratenes presidentkandidat nøyaktig samme uke som verden mintes Robert F. Kennedy (1925-1968). 4. juni var det førti år siden han ble skutt. Han døde 6. juni.

Nylig fikk Hillary Clinton kraftig kritikk i USA for å nevne Bobby Kennedy og juni måned i samme åndedrag. Hun forsøkte å illustrere at det er normalt at nominasjonskampanjer varer så lenge, akkurat som den gjorde under Kennedys kampanje for å bli Demokratenes kandidat. Hun var nøye med å ikke nevne at han ble skutt mens kampanjen pågikk. Likevel slo Clintons ord tilbake og rammet henne selv, for mordet på Kennedy er fortsatt et ømt punkt for amerikanerne.

Arven etter Kennedy

I juni 1966, nøyaktig to år før han ble myrdet, besøkte Kennedy University of Cape Town. Uten å miste verken sørafrikansk apartheid eller amerikansk segregering av syne, tilnærmet han seg problemstillingene på en annerledes måte.

Kennedy snakket varmt om «en felles samvitthet og en felles følelse av indignasjon» blant studenter. Med et hint om æresmedlemskap i deres rekker, velsignet han ungdommen som «det eneste virkelige internasjonale fellesskap».

Men budskapet hans denne dagen handlet likevel ikke bare om samhold for sosial rettferdighet. Forut for sin tid utfordret han inngrodde holdninger til rase, kjønn og seksuell legning. Og ut av Kennedys glitrende retorikk om solidaritet kom denne utfordringen: Ta sjansen på kraftige reaksjoner fra dine egne for å tjene samfunnets beste.

Dette er like mye en utfordring for det 21. århundret, fordi vi i vår multikulturelle æra har en tendens til å redusere individer til en maskot for den ene eller andre gruppen. Resultatet er konformitet på flere fronter.

Bobby Kennedy ønsket på ingen måte å gjøre konformitet stuerent. I sin tale til studentene i

AKTUELL: Robert F. Kennedy ble drept i 1968 da han drev valgkamp for å bli Demokratenes presidentkandidat. Her er han avbildet i New York 8. august i 1960, da han ledet valgkampen for sin bror John F. Kennedy. FOTO: HANS VON NOLDE AP, SCANPIX

Cape Town, innrømmet han at «det er få personer som trosser sine egne – som pådrar seg kritikk fra sine kolleger eller vrede fra sitt eget fellesskap». De som gjør det, er representanter for «moralsk mot».

Vi snakker ikke om vanlig mot. «Moralsk mot», sa Kennedy, «er ikke som dristighet i kamp eller høy intelligens.» Det krever tross alt meningers mot å fortelle sannheten til dem som sitter med makten. Slikt er alltid mer skremmende enn å heve fingeren mot en ansiktsløs, fremmed fiende på utsiden. Når vi anklager utenforstående, forsterker vi samtidig vår tilhørighet til dem på innsiden. Men når du påpeker urettferdighet på innsiden, forsvinner tilhørighetens sikkerhetsnett øyeblikkelig. Og hva da? Kennedys oppfordring om moralsk mot belyser et av de vanskeligste lederskapsprosmålene i vår tid: Hvordan endrer vi dagens rådende kultur fra polarisering til genuin pluralisme? Eller sagt med andre ord: Hvordan kan individer utvikle sin unike røst og utvide sin horisont, heller enn å grave seg ned i grup-

pekonsensus og på den måten skape grobunn for fundamentalisme?

Robert F. Kennedy kunne ha vist til sin samtidige Martin Luther King Jr. Som representant for moralsk mot, konfronterte King transsynthet og usikkerheten i sin egen gruppe av progressive teologer. Åtte religiøse ledere på venstresiden, kristne og jøder, omtalte pastor King som en «outsider» og mente hans gatemarsjer ga grobunn for ekstremisme. De beskyldte ham for å undergrave en «konstruktiv og realistisk tilnærming til raseproblemen».

Kings samfunnsvekst

Martin Luther King Jr satte imidlertid et klart skille mellom enhet og ensartethet. I hans nå så berømte Letter from a Birmingham Jail, stod det: «Jeg må innrømme at jeg ikke er redd for ordet 'motstand'. Jeg er oppriktig imot voldelig motstand, men det finnes en type konstruktiv, ikke-voldelig motstand som er nødvendig for vekst.»

Han snakket selvfølgelig ikke om personlig vekst, men om en mer omfattende samfunnsvekst. Hvis denne samfunnsveksten kunne skapes på bekostning av solidaritet innen bevegelsen, ja, da måtte det være sånn. I likhet med Kennedy mente Martin Luther King Jr. at amerikanerne hadde et større potensial på dette området enn mange av deres religiøse mentorer tiltrudde dem. Derfor ble det å bryte med sine egne en handling forankret i troen på samfunnet, ikke i fornektelsen av det.

Her ligger en tøff, men relevant lærdom. Når vi kjemper for å heve oss over «oss-mot-dem-tankegangen» som tvinger oss inn ryddige, men kunstige leire, la oss huske Bobby Kennedys konsept om moralsk mot. Det lærer oss at når vi bruker vår oppriktige røst, så frigjør vi muligheter som ellers ville gått tapt i selvsensur. Det er kuren mot kjetteri i bedrifter, i kirken og på universitetene. Vi har lært at framskritt krever intet mindre. ■

Oversatt av Inger Johanne Luitjens

Irshad Manji er forfatter av den internasjonale bestselgeren Hva er galt med Islam?. Hun leder